

КРИСТАЛІЧНИЙ І АМОΡФНИЙ СТАНИ ТВЕРДИХ РЕЧОВИН

Буз Світлана Олександрівна
Шполянська загальноосвітня школа І-
ІІІ ступенів № 1 Шполянської міської
ради об'єднаної територіальної
громади Черкаської області, вчитель
хімії

**І НАСТАНЕ ЧАС, КОЛИ БУДУТЬ
ЗНАЙДЕНІ ЗАХОВАНІ В НАДРАХ
ЗЕМЛІ БАГАТСТВА КАМІННЯ**

ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ

**КАМІНЬ – ДИВ ПРИРОДИ І
ТАЄМНИЦЯ ЇЇ**

Е. МЕЖЕЛАЙТІС

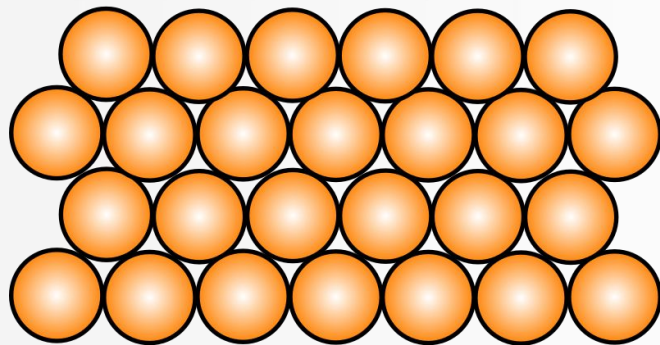
Стани твердих

речовин

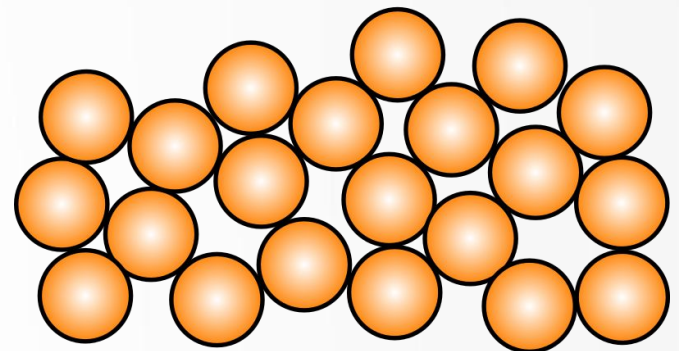
Кристалічний

Аморфний

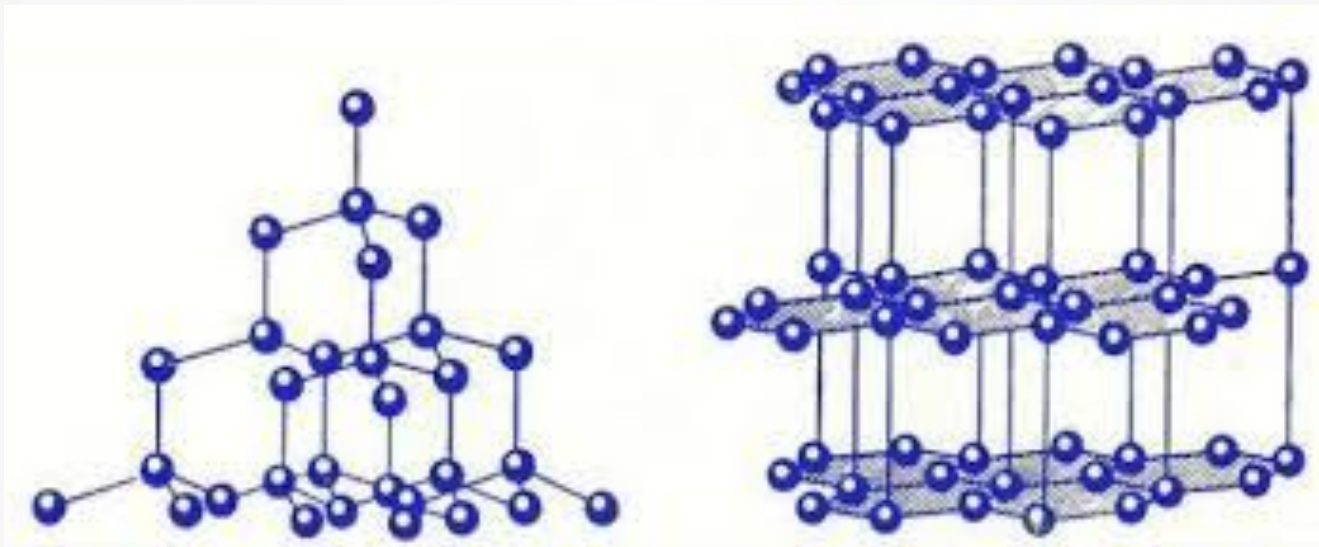
crystal

amorphe

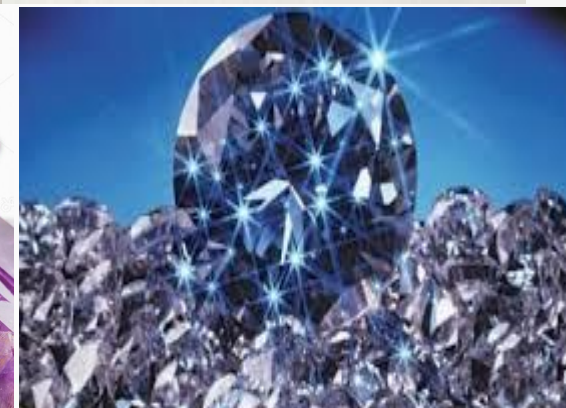
Кристалічні тіла – тверді тіла, у яких спостерігається впорядковане розташування частинок (утворюють кристалічні ґратки).

Що таке

кристали?

Кристали – це тверді тіла, атоми чи молекули яких, займають певне впорядковане положення в просторі

Криста

Монокристал

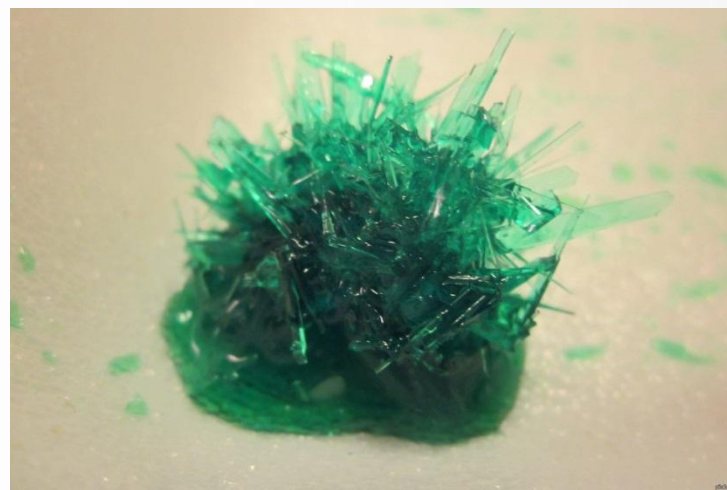
Одиночні кристали, що мають макроскопічні упорядковані кристалічні ґратки

Л

Полікристал

Це тверде тіло, яке являє собою сукупність хаотично орієнтованих монокристалів, що зрослися між собою

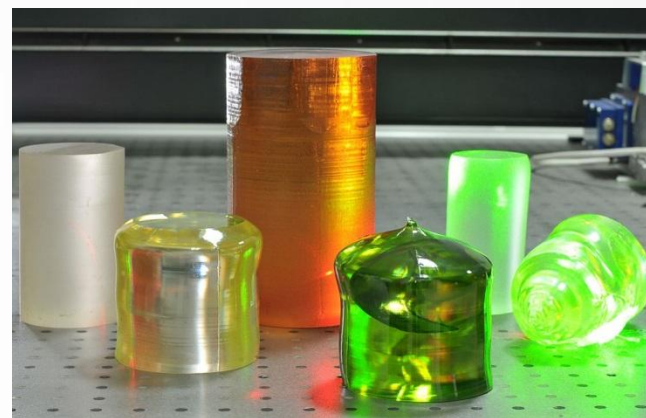
Властивості

МОНОКРИСТАЛІВ

Геометрична форма
правильна

Анізотропія

Постійна
температура
плавлення

Властивості

полікристалів

Геометрична форма
неправильна

Ізотропія

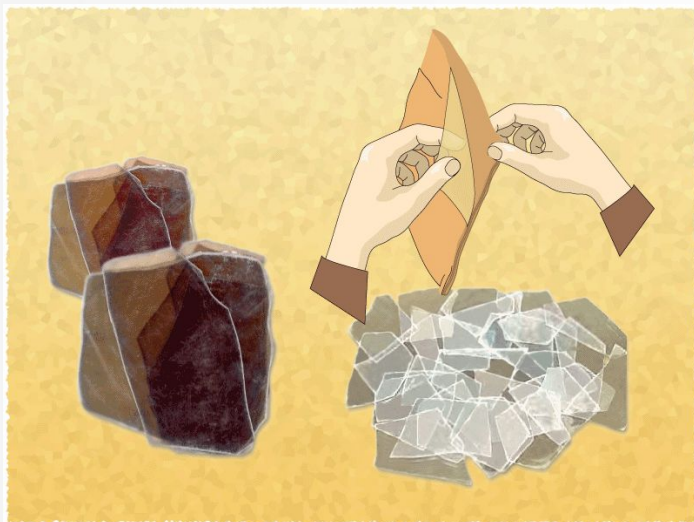
Постійна
температура
плавлення

Анізотропія

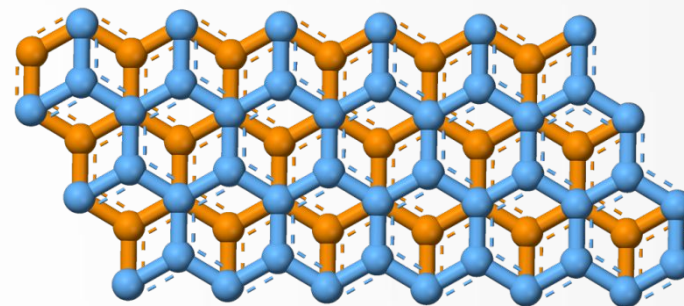
Анізотропія – залежність фізичних властивостей від напрямку всередині кристалу

Різна механічна міцність слюди

Ізотропія

Ізотропія – однаковість фізичних властивостей у всіх напрямках

Ізотропний вуглець

Приклади кристалічних

речовин

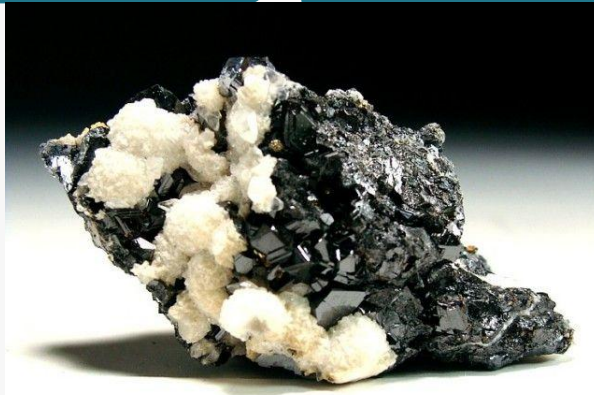
Алмаз

Кремній

Сіль

Цинкова обманка

Мідь

Фіаніти - синтетичні монокристали

Широко використовуються в ювелірній справі як синтетична імітація дорогоцінного каміння.

Метал	Колір
<u>Церій</u>	жовтий
	помаранчевий
	червоний
<u>Хром</u>	зелений
<u>Неодим</u>	пурпурний
<u>Ербій</u>	рожевий
<u>Титан</u>	ЗОЛОТИСТО-КОРИЧНЕВИЙ

ЦИРКОНІЙ

АКВАМАРИН

АМЕТИСТ

ГРАНАТ

ЛАВАНДА

ТОПАЗ

ЦИТРИН

ОЛИВА

ПЕРИДОТ

РАУХТОПАЗ

РОЖЕВИЙ

РУБІН

ЧОРНИЙ

ШАМПАНЬ

Аморфні тіла – тіла , що частинки яких не утворюють кристалічні ґратки і в цілому розташовані безладно.

Приклади аморфних речовин

Скло

Пластмаса

Смола

Каніфоль

Бурштин

Приклади аморфних речовин

Цукровий льодяник

Пластилін

Стеаринова свічка

Парафін

Каучук

Застиглий лак

Різниця між аморфними і кристалічними

Твердими речовинами

Зовнішні ознаки

Аморфні тверді речовини

Тверде тіло, має форму, але із часом кристалізується (помутніння скла). У разі руйнування утворюють уламки неправильної форми. Зазвичай з нерівною поверхнею країв сколу.

Кристалічні тверді речовини

Тверде тіло, зберігає форму і об'єм, плоскі грані, незмінність кутів між ними, симетрія. У разі руйнування кристалічної речовини кристали розпадаються на окремі шматочки, кожен з яких зберігає хоча б частково форму початкового кристалу.

Різниця між аморфними і кристалічними

твердими речовинами

Геометрія (структура)

Аморфні тверді речовини

Не мають впорядкованої структури; їм бракує будь-якого малюнка або розташування атомів або іонів або будь-якої геометричної форми.

Кристалічні тверді речовини

Мають певну і правильну геометрію завдяки впорядкованому розташуванню атомів або іонів.

Різниця між аморфними і кристалічними

Твердими речовинами

Відношення до нагрівання

Аморфні тверді речовини

Кристалічні тверді речовини

Не мають постійної температури плавлення. При нагріванні вони розм'якають перетворюючись на в'язку рідину. Текучість. В'язкість.

Постійна температура плавлення

Різниця між аморфними і кристалічними

твердими речовинами

Анізотропія та ізоетропія

Аморфні тверді речовини

Є ізоетропними через наявність однакових фізичних властивостей у всіх напрямках.

Кристалічні тверді речовини

Є анізоетропними і, внаслідок чого, їх фізичні властивості різні в різних напрямках.

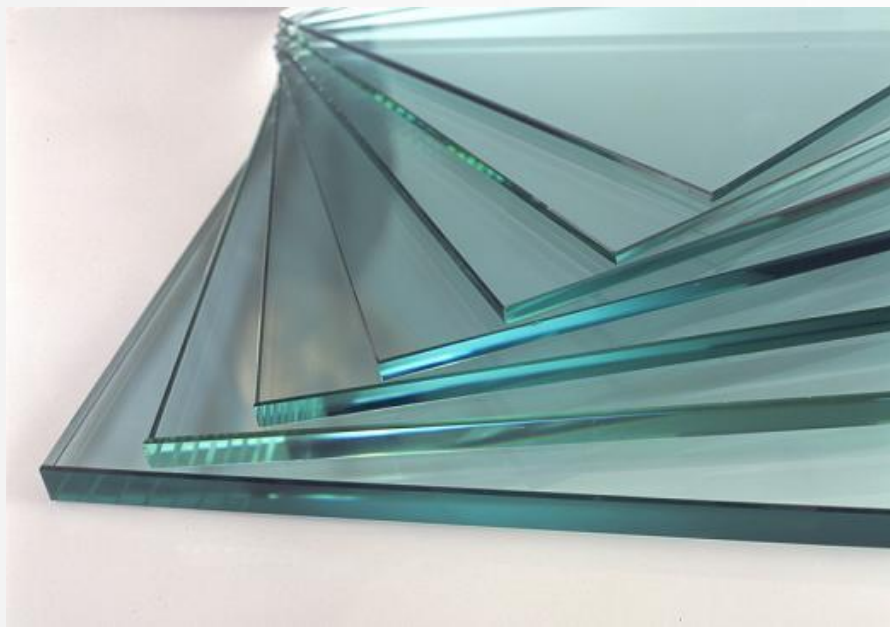
Питання від юного хіміка

Олово легко розплавити. Чому ж не можна видувати з нього вироби, як це роблять зі скла?

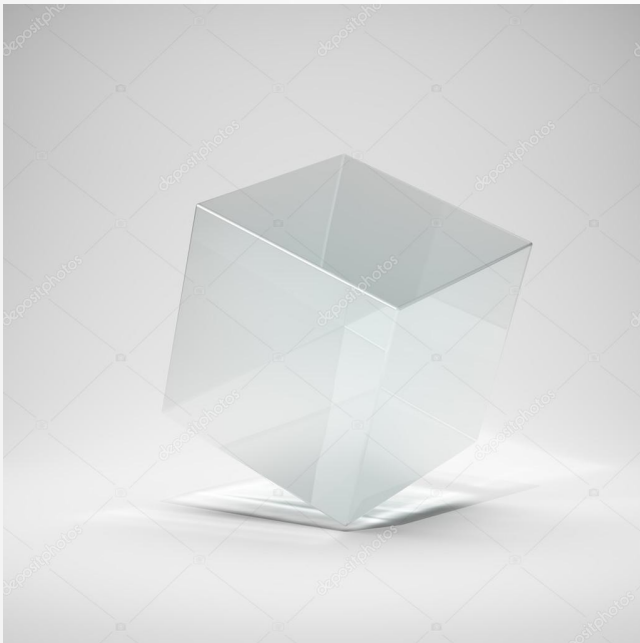
Питання від юного хіміка

Як показати, що скло — тіло аморфне, а
кухонна сіль — тіло кристалічне?

Питання від юного хіміка

Два кубика — один з віконного скла, другий з монокристалу кварцу — опущені в гарячу воду. Чи збережуть вони свою форму?

Питання від юного хіміка

Чому шибки у старовинних соборах, які простояли понад сто років, виявляються товщі внизу, ніж вгорі?

Питання від юного хіміка

Яка різниця в будові крупинки цукрового піску і кубика цукру-рафінаду?

Список використаних джерел:

Інтернет-ресурси:

- https://studopedia.com.ua/1_42943_amorfniy-ta-kristalichniy-stan-tverdoi-rechovini.html
- <http://physic.cx.ua/kristalichni-ta-amorfni-tila/>
- http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k0439&T=03_2&lng=1&st=0
- https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%84%D0%BD%D1%96_%D1%80%D0%B5%D1%87%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8
- <https://uk.strephonsays.com/difference-between-amorphous-and-crystalline-solids>